

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

İtibar

Prof. Dr. İsmail Tufan

Gencin karşıtı yaşlı ile *ihtiyar* aynı anlama mı gelir? İhtiyar bir taraftan yaşlı bir kimse, diğer taraftan *seçme ve seçilme* demektir. Bu yüzden *yaşlı* kelimesinden daha kapsamlı ve derin bir anlamı vardır. Yaşlıya saygı yerine, ihtiyar deyince, ayrıca saygıdan söz etmeye gerek kalmaz. Çünkü ihtiyar kelimesinde *itibar* kelimesi de gizlidir.

Gerontoloji, yaşlanmanın bilimi olarak yaşlıya saygının veya ihtiyarın itibarının peşinde değildir. Saygı, saygın, seçkin, itibarlı; ne dersenez deyin, Gerontoloji'nin amacı bir takım belirsiz kavramlara olmayan manalar yüklemek noktasına indirgenmemelidir. Gerontoloji, insanın yaşlanmasını ve yaşlılığını inceler ve bunlardan birey ve toplum için sonuçlara erişir. Gerontolojinin bulguları, yaşlılığın tozpembe bir görüntüsünü çizmek değildir. Gerontoloji'nin amacı olmayanı varmış gibi göstermek değildir. Peki, yaşlanma ve yaşlılığın Gerontolojide gerçeğe uyan görüntüleri nasıl ortaya konulur? Bunun en kestirme cevabı şudur: Araştırarak! Ancak araştırma nedir? Nasıl yapılır? Bu soruların cevabını vermek ise o kadar kolay olmayacaktır.

Gerontolojik araştırmalar, öncelikle ampirik araştırmadır. Yani Gerontoloji bulgularına ampirik araştırmalarla erişmektedir. Ampirik araştırma denildiğinde ise akla farklı araştırma türleri gelmektedir. Bunları da nitel ve nicel olmak üzere ikiye ayırabiliriz. Nitel araştırmalar, son yıllarda Gerontolojide de önemi artan bir kariyer sürecine girmiştir. Ancak nitel araştırma türü sayısı oldukça fazladır. Bu bolluk nitel araştırmacılığın gücü müdür? Bu konuda fikir ayrılığı fikir birliğinden daha ağır basmaktadır. Nitel araştırmaların bulguları spesifikdir. Genelleme yapılamaz. Nitel araştırmaların amacı nicel araştırmalara malzeme üretmektir. Bu malzemenin bilimdeki terimi *hipotezdir*. Nitel araştırmalarda elde edilen hipotezler, daha sonra nicel araştırmalarda sınanır. Güvenilir bulgulara prensipte nicel araştırmalarla erişilir. Ancak güvenilirlik son derece önemli ve karmaşık bir meseledir. Bir araştırmanın bulgularının güvenilir olup olmadığına nasıl karar verileceği sorusuna ampirik araştırmacılıkta kapsamlı cevaplar verilmiştir.

Bazı bilim insanları veri toplamanın “rutin” bir iş olduğunu söylerken, büyük bir yanılgı içinde olduklarının farkında değildir. Hz. İsa'nın dediği gibi “Allah'ım onları affet, çünkü ne dediklerini bilmiyorlar.” Gerontolojik nicel ampirik araştırmaların hiçbiri, en basiti bile rutin değildir. Bunu böyle bir araştırmayı en az bir kere gerçekleştirmiş biri bilebilir. Masa başında oturanların rutinliğe dayanan rahatlığını bozacak olan her girişim, onların nazarında basittir ve rutindir. Gerontoloji'nin Türkiye'deki en büyük sorunu, bilimi bilmeyenlerin eline terk

Akdeniz Üniversitesi
Dumlupınar Bulvarı
07058 Kampus
Antalya/TÜRKİYE

Akdeniz Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Gerontoloji Bölümü

edilmesidir. Bu ise sadece Gerontoloji'nin bir şikâyeti değildir. Bilimden anlamayanların keyfine bırakılan bir bilimden medet ummak ise ahmaklıktır. Ahmaklığın en önemli özelliği ise mantığa dayanıklı olmasıdır. Her türlü mantığa dayanabilir.

Demografik ve sosyal değişimler arasındaki bağlantıları gerontolojik bakış ile kavramak isteyen bir kimse yaşlanma ve yaşlılık kavramlarını kavrayabilecek bir konuma erişmek zorundadır. Dedesinde ve ninesinde algıladığı yaşlılığı bilime yansıtarak, kişisel görüşlerine bilimsellik süsü verenlerden Allah bizi korusun.

Yaşlıya saygı arıyoruz, ama yaşlıya saygı duyabileceğimiz yaşam koşullarını yaratacak olan gerontolojik araştırmalardan uzak durmaya çalışıyoruz. Bilimde itibar elde edememişlerle bilimsel gerontolojik çalışmaları “rutin” olarak rafa kaldırmakla meşgul olanlara sunduğumuz olanaklarla biz hiçbir yere varamayız.